

УДК 316.42+327

DOI: 10.21564/2075–7190.39.151215

Сахань Олена Миколаївна, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології та політології Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: supersahan2013@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3212-031X

Шевчук Наталія Віталіївна, студентка Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, м. Харків, Україна
e-mail: nataliashevchuk355@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-5330-7773

ДО ПРОБЛЕМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ПРОСТОРИ

У статті осмислюються проблеми імплементації європейських цінностей в українському просторі в умовах сучасного розвитку суспільства. Визначено деякі чинники, що перешкоджають їх поширенню. Серед механізмів переходу українського суспільства до цінностей західної цивілізації, як важливих шляхів вирішення проблеми, автори називають ефективно функціонуючі освітню, наукову та інформаційну сфери суспільства.

Ключові слова: цінності, європейські цінності, імплементація, освіта, наука, інформаційний простір.

Постановка проблеми. Україна поділяє та визнає спільну історію й спільні цінності з державами-членами Європейського Союзу (ЄС) і налаштована їх підтримувати [1]. Наш народ прагне увійти до європейської спільноти, здійснюючи перехід від минулого, яке вичерпало себе, до майбутнього –більш перспективного й захищеного [2], в якому людина, її права, свобода та гідність реально є вищою цінністю суспільства [3, с. 7]. Але рутинна буденних справ і знаходження у вирі соціально-політичного процесу нівелюють ціннісний аспект буття сучасного українця.

На жаль, проголошені та документально закріплені цінності Європейського Союзу стають лише формалізованим джерелом для написання нових законів, нормативно-правових актів тощо. Суб'єкти подання законодавчих ініціатив в нашій державі (депутати парламенту, Кабінет міністрів, Президент) часто орієнтуються на архаїчні ціннісні парадигми радянського минулого, завуальовуючи свої дії не завжди зрозумілою євроінтеграційною риторикою. Це підтверджують результати першого етапу дослідження «По-

© Сахань О. М., Шевчук Н. В., 2018

літичний клас України: європейські цінності та політична мова», проведеного протягом 2016 року компанією NOKS FISHES та Центром досліджень публічної політики та комунікацій, які показали, що український політичний клас, далекий від цінностей сучасних європейських суспільств. Серед політиків переважають прагнення до влади, багатства та особистого успіху, вони насолоджуються життям, постійно перебуваючи на межі або навіть поза межею існуючого в країні правового поля, і лише на словах проявляють турботу про людей [4]. Політична еліта України поки неспроможна дати суспільству чіткі сигнали, які відповідали би новим цінностям, що, в свою чергу, унеможливило швидку модернізацію українського суспільства, здійснення суспільної революції цінностей «згори» [5]. В суспільстві залишаються різноманітні конфліктогенні чинники, які гальмують рух українського суспільства від застарілих цінностей, норм, способів організації життя в бік цінностей західної цивілізації, нових політичних, соціально-економічних, культурних та інших реалій.

Попри все це однією з найважливіших проблем сьогодення залишається проблема *імплементациї* (від англ. to implementation, від лат. Impleo – здійснення, впровадження в життя) *європейських цінностей* в український соціальний простір. Суть цього процесу полягає у фактичній реалізації державою взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань через сукупність цілеспрямованих організаційно-правових та інституційних заходів, дотримання принципів та ідей, прописаних в документах, які б відповідали вимогам часу та очікуванням кожної людини мати гідне життя й забезпечені державою права і свободи. Вирішення даної проблеми неможливе без реалізації цілої низки заходів, одним з яких є функціонування ефективної науково-освітньої та інформаційної систем, котрі постійно адаптуються до суспільного досвіду і в зрозумілій формі знайомлять українців з досягненнями провідних країн світу, допомагаючи зорієнтуватись у цінностях – національних і загальнолюдських, які можна було б покласти в основу нового способу життя [2], виховують толерантність, взаєморозуміння, соціальну відповідальність, повагу до інших [6, с. 5]. Завдяки освіті та інформації з раннього віку в особистості відбувається формування визнаних значною частиною українського суспільства європейських цінностей, які складають основу світогляду, духовного і морального світу людини і супроводжують її протягом життя [7, с. 5]. Вони стають цінностями, суб'єктивно значущими для самого індивіда, що, в свою чергу, впливає на поведінку громадян у відповідності до європейських правових стандартів, передусім стандартів в гуманітарній сфері [8, с. 167]. Тому проблема імплементациї європейських цінностей в український простір через науково-освітню та інформаційну системи сьогодні є актуальною і потребує всебічного розгляду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що інтерес вітчизняних та зарубіжних дослідників до різноманітних аспектів проблеми європейських цінностей незмінно зростає. Це можна пояснити цивілізаційним вибором розвитку для своїх країн багатьма народами світу, у тому числі й народом України, який орієнтується на демократичний ідеал у прямуванні до співдружності європейських країн.

В своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці звертаються до розгляду питань щодо формування та функціонування європейських цінностей, їх сутності, природи і значення як феноменів соціального світу, що так приваблюють людство (Н. Амельченко, Ж. Бодріяр, А. Бульвінський, П. Бурдье, Є. Головаха, О. Здравомислов, С. Ніколаєнко, Н. Паніна, І. Попов, Н. Смелзер, О. Сакало, В. Тугарінов, В. Храмова, М. Чурілов та ін.). Ними також активно досліджується вплив цінностей і стандартів Західного світу на розбудову країн молодого демократії, в числі яких і Україна (В. Андрущенко, О. Бабкіна, В. Бех, Т. Воропай, А. Гальчинський, Н. Кононенко, В. Кремень, О. Майборода, М. Михальченко, С. Пирожков, В. Полохало, Ю. Шайгородський, М. Шульга, О. Черниш, Г. Яворська та ін.) та роль європейських цінностей у контексті євроінтеграційних і глобалізаційних процесів, які активно відбуваються в світі, залучаючи нашу країну в ці процеси (Е. Афонін, В. Буцєвицький, К. Ващенко, О. Гнатюк, Л. Губернський, П. Гнатенко, М. Головатий, Ж. Деркач, О. Зернецька, Н. Рогозин, Ф. Рудич, Ю. Шинкаренко, С. Удовик, Г. Щокіна та ін.).

В той же час, без належної уваги залишаються питання щодо механізмів втілення європейських цінностей на теренах нашої держави, серед яких освіта, наука та інформація і проблеми, що виникають під час імплементації цінностей західної цивілізації в сучасному українському просторі. Лише деякі аспекти означеної проблеми досліджують в своїх роботах Ф. Вашук [9], О. Габович, В. Кузнецов, Н. Семенова [10], П. Давидов [11], О. Новосад [12], С. Паламар, С. Кондратюк [13], Т. Левченко [14], І. Михайлин [15], В. Різун [16], що і обумовлює необхідність її подальших наукових розвідок.

Метою статті є осмислення значення науки, освіти та інформації для втілення європейських цінностей, визначення чинників, що перешкоджають поширенню європейських цінностей в сучасній Україні, та пошук шляхів усунення цих перешкод.

Виклад основного матеріалу. В низці нормативно-правових документів, підписаних Україною, закріплені європейські цінності, Проте розповсюдження в інформаційному полі термінів на кшталт «європейські цінності», «європейські стандарти» не дає цілісного уявлення щодо їх змісту. Просвітницько-виховна робота, на жаль, знаходиться на низькому рівні, залишаючи в свідомості українців «доволі поверхове уявлення про Європейський Союз,

його інституції, суспільно-політичні процеси, цінності та їх вплив на Україну», через що значна частина української громади сприймає все, що пов'язане із наближенням нашої країни до співдружності європейських країн, «як суто політичну матерію, предмет міжнародних переговорів і щось відірване від повсякденного життя» [17, с. 183]. Суспільство очікує від влади наближення «прекрасного далеко», не замислюючись про свою участь в реалізації планів держави щодо імплементації європейських цінностей в український простір

Оскільки майбутнє кожної нації потенційно залежить від підростаючого покоління, виховання громадянина в дусі демократії та загальноєвропейських цінностей повинно починатися з дитинства, коли молода особа стає учасником різноманітних взаємодій, котрі зводяться до таких процесів як соціалізація, освіта, виховання, навчання, розвиток та формування [11, с. 282–283]. Найдієвішими інструментами формування знань і свідомості молодого покоління є розвиток і функціонування шкільної освіти та науки [18, с. 9].

В різні часи існування суспільства державна влада намагалася максимально пристосувати молоде покоління до вимог існуючого політичного режиму й правопорядку через інститути освіти, науки та інформації. За словами Авраама Лінкольна, «те, чого сьогодні навчається в класі одне покоління, стане нормою життя наступного», яке зростає в новій системі ціннісних координат, що стала основою суспільної свідомості та ознакою самоідентифікації суспільства. Наприклад, в основу епохи Просвітництва лягли переконання, що тільки знання й організована для їх отримання система освіти та виховання спроможні змінити суспільство, сформувати всебічно розвинену людину і гідне людини соціальне середовище [9, с. 112]. Утвердження ідеалів Просвітництва в країнах Європи сприяло прогресу у соціально-економічній і політичній сферах та визначним перетворенням у сфері духовної культури, а отже і становленню капіталізму.

В Радянському Союзі усі сфери життя були повністю підпорядковані ідеології комуністичної партії та інтересам політичної верхівки. Безоплатність, обов'язковість, трудова спрямованість, політехнізм, зв'язок з виробничою працею, колективізм, класовість, зв'язок з життям відбивали основні засади радянської освіти та науки [19, с. 4–6]. Принцип обмеженості критичного мислення і досягнутий зрештою всеосяжний партійний контроль над наукою призвели до створення такої системи організації наукової діяльності, яка найкращим чином відповідала компартійним уявленням про істину, її джерело, носіїв та способи пізнання [10, с. 54–55]. Освітня, наукова та інформаційна галузі життєдіяльності суспільства, як і всі інші, перебували в абсолютній залежності від рішень партійного керівництва та стали незмінними інструментами, через які втілювалася комуністична ідеологія.

Напередодні XXI століття світове інтелектуальне середовище почало шукати «нову парадигму підготовки людини до життя, яка б забезпечила не лише адаптивне ставлення до дійсності, але й розвиток самої дійсності у відповідності до людських вимірів життя, продиктованих XXI ст.» [20, с. 6]. Особлива роль у реалізації цієї ідеї належить *освіті*, завданням якої стала демократизація не тільки системи суспільних відносин, а й підготовка нового покоління українських громадян як мислячих, діяльних, соціально відповідальних, творчих людей, що керуються загальнолюдськими цінностями [11, с. 282], тобто сприяння формуванню громадянина Європейської держави.

Задля реалізації цього завдання усі ланки освітньої галузі мають спрямувати свою діяльність в бік: «зміцнення у молоді почуття європейської своєрідності» [21, с. 17]; «формування необхідних для проживання в європейському співтоваристві компетентностей, політико-правових і соціально-економічних знань» [22], в тому числі, про історичні, культурні та господарські аспекти країн-членів ЄС; «розуміння цінностей європейської цивілізації й основ розвитку європейської спільноти, які включають демократію, повагу до прав людини, толерантність та солідарність як результат пізнання «інших»; підготовку молоді до участі у суспільному та господарському розвитку Союзу, усвідомлення його корисності [21, с. 17]; формування практичних умінь бути мобільними, соціально здібними, здатним до комунікації та захисту своїх прав [22].

В процесі освітньої діяльності під час опанування нових навичок у молоді людини формуються відповідні погляди, переконання, оцінки, продовжується активний «пошук себе», відбуваються глибокі зміни в системі життєвих цінностей [13, с. 405], затверджується почуття поваги й прагнення до повного дотримання цінностей, принципів і норм життєдіяльності людини, суспільства й держави, які мають загальнолюдський характер. Освічена та вихована особистість стає відповідальним громадянином, який здатен до «свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [23]. Освічена особистість – це не лише її власне надбання, але й надбання суспільства в цілому [12, с. 225]. Європейський і світовий досвід переконливо свідчить, що чим вищий рівень освіти громадян, тим більш потужним є науково-технічний прогрес держави, вищим рівень життя, досконалішими демократичні інститути тощо [24, с. 72]. Тому сучасні українські заклади освіти повинні стати не тільки місцем, де з повагою ставляться до гідності кожної дитини, підлітка або юнака, а й надають знання, підкріплені щоденною практикою, про права людини, толерантність, вчать зна-

ходити компроміси, розуміти власну роль та значення в житті суспільства, а також діяти відповідно до власних переконань і цінностей. Просвітницько-виховна діяльність закладів освіти допомагає надати певне розуміння і сформувати світогляд, який включає в себе уявлення не лише про те, в якому світі ми живемо, а й про те, в ім'я чого варто жити, тобто цінності й практичні настанови [11, с. 283], що, в кінцевому рахунку, буде сприяти імплементації європейських цінностей в нашій країні через такий її сегмент як освіта.

Не меншу роль в процесі формування особистості відіграє *наука*, яка, між тим, «як суспільна цінність і асоційовані з нею цінності не входять до «європейського» переліку» [10, с. 13], бо європейські цінності «втілені та втілюються і в Америці, і в Азії, і в Австралії» як «основні підвалини ліберально-демократичних інститутів західноєвропейського простору, кордони якого не обмежуються географічними ознаками приналежності країн до європейської частини світу» [25]. Високий рівень добробуту, створений на основі такого ж рівня розвитку науки і культури, для народів Європи став повсякденністю і доступністю. Саме Європа створила сучасний світ таким, яким він є, саме тут були закладені основи сучасного державництва, громадянського суспільства, ефективно-ринкової економіки, системи соціальної справедливості [26]. Саме «Європа вперше створила феномен емпіричної і теоретичної науки, тобто систему критеріїв, за якими певні припущення приймаються спільнотою як істинні або відкидаються як хибні, знання будуються на абстрактних об'єктах, набувають форм логічно організованої внутрішньо несуперечливої наукової теорії та інтерпретуються на даних експерименту і спостереження» [27, с. 3]. Проте наука – це розум, що шукає істину заради самої істини, це ідеал, до якого дуже важко прагнути в реальному повсякденному житті, яке потребує практики та отримання вигоди, конкретного результату від кожної дії і діяльності [14, с. 492], а її розвиток – це зміна парадигм, методів, стереотипів мислення [9, с. 207]. Тому перед українською наукою в умовах просування у світовий науковий простір стоїть завдання щодо «обґрунтування важливості імплементації в українську фундаментальну науку таких європейських цінностей, як верховенство права, рівність перед законом та справедливність, а також виявлення тих проблемних точок, де відсутність цих цінностей або їхнє свідоме чи несвідоме спотворення гальмує розвиток науки, а отже, й освіти» [10, с. 19].

Прагнучи відійти від пострадянської ідеології, українська влада включила в нормативно-правові документи низку європейських принципів щодо освіти та науки в цілому. Зокрема, в Конституції України закріплені верховенство права, рівність перед законом і відсутність будь-якої дискримінації. Законом України (далі – ЗУ) «Про освіту» проголошується верховенство права, людиноцентризм, гуманізм, демократизм, академічна свобода, заборона дискримі-

нації та інші цінності [23]. Важливим принципом відповідно до ЗУ «Про вищу освіту» визначено, зокрема, академічну доброчесність [28]. Указом Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»» зазначено, що кожен громадянин, незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак, матиме доступ до високоякісної освіти [29].

Нерозривною із науково-освітньою є *інформаційна сфера*, яка має на меті ефективно доведення відомостей, важливих для особистості, суспільства і Держави. ЗУ «Про інформацію» закріплено гарантії права на інформацію, відкритість, доступність, свободу обміну інформацією, достовірність і повноту інформації, а також свободу вираження поглядів і переконань учасників інформаційних відносин [30]. Реалізація цих положень формує інформаційний простір, який повинен транслювати європейські цінності, сприяти формуванню певних ціннісно-смыслових моделей для засвоєння суспільством аксіологічної картини світу. *Інформаційний простір* – це врегульована правовими нормами держави і заснована на європейських цінностях система комунікації між індивідами, суспільством і державою, що включає в себе телебачення, радіомовлення та діяльність засобів масової інформації. Якість соціально-політичного буття і поінформованості особистості залежить від ефективності інформаційного простору. Разом з тим, реалізація європейських цінностей через інформаційний простір в освітньому та науковому процесах є досить суперечливою та недостатньо ефективною.

По-перше, незважаючи на імплементацію європейських цінностей інформаційний простір оперує заангажованими відомостями суб'єктів інформаційних відносин, які умисно порушують засади інформаційної діяльності і свободи слова. Як наслідок, формується хибна суспільна думка і ретранслюються спотворені цінності. Вітчизняні засоби масової інформації та Інтернет рясніють бездуховною, сповненою насильства та вульгарності інформаційною продукцією, яку розчиняє нав'язлива й часом аморальна реклама, що нерідко спонукає користувачів такого інформаційного «продукту» до девіантної та навіть злочинної поведінки. Пропагуючи деструктивні стандарти поведінки, несумісні з ціннісними орієнтаціями нашого суспільства, зокрема, культ сили та жорстокості, та підштовхуючи, переважно, юнацтво та молодь на сумнівні подвиги, недобросовісні представники сучасної медіа-промисловості підривають духовне й інтелектуальне здоров'я нації, сприяють девальвації моральних і загальнолюдських гуманістичних цінностей, культурних національних традицій, поступово витісняючи вищі цінності та ідеали. Навколишній світ починає сприйматися як візуальна картинка, яку люди оцінюють як доволі достовірну, де ці зорові образи перетворюються у відповідні ціннісні уста-

новки, закріплюються у свідомості людей і впливають на їх поведінку та дії, відтісняючи на задній план людяність, доброту, повагу, любов до ближнього [31].

По-друге, освітня та наукова сфери є надмірно централізованими, відірваними від реалій сьогодення і позбавленими академічної свободи. Це може пояснюватися перехідним станом України, що включає в себе зміну пострадянської системи організації освіти та науки. Втім, ця зміна не зуміла перебороти ситуацію, коли управління навчальними закладами усіх рівнів залишається за міністерством та обласною адміністрацією, які вирішують питання щодо змісту та форм організації навчально-виховного процесу, включаючи повну фінансову залежність українських закладів освіти та науки від органів і структур державної влади. Все це гальмує інтеграцію вітчизняної вищої освіти до європейського та світового освітніх просторів, впровадження європейських норм і стандартів в освіті і науці, поширення власних культурних і науково-технічних здобутків у ЄС тощо [32], що не сприяє імплементації європейських цінностей в український простір.

По-третє, європейські цінності в освітній, науковій та інформаційній сферах реалізуються не в повній мірі в силу низьких соціальних стандартів, що породжують корупцію, правовий нігілізм та ціннісну апатію. В умовах, коли корупційні схеми замінюють норми законів, а хабарі нерідко залишаються чи не єдиним ефективним інструментом налаштування влади на потреби громадян, значна кількість людей демонстративно негативно ставиться до законодавства, не визнає суспільної цінності права і, як наслідок, не обтяжує себе думками про участь в реалізації впровадження європейських цінностей і стандартів в усі сфери суспільного життя. Враховуючи, що втілення в українську освіту та науку європейських цінностей повинно підтримуватися суспільством і не бути насильницьким засобом пропаганди державної ідеології, декларування в правових актах цінностей має узгоджуватися з інтересами суспільної більшості, а не здійснюватися на потребу окремої групи можновладців чи політиканів, що контролюють науково-освітню та інформаційну галузі життя суспільства. Адже, якщо розрив суспільних цінностей, притаманний різним великим групам населення, стає занадто великим, ані ціннісна, ані правова рівновага стають неможливими [10, с. 23].

Реальна імплементація європейських цінностей, за думкою авторів, має полягати в наступному:

По-перше, для подолання проблем в сферах освіти і науки слід запровадити повну академічну свободу, засновану на європейських цінностях організації науково-освітньої діяльності, в тому числі, верховенства права, поваги до прав людини, її основоположних свобод, захисті честі й гідності та забороні дискримінації за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних

та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками; ефективно впроваджувати Болонський процес та інші найбільш прогресивні форми науково-освітньої діяльності; підвищувати соціальний статус викладачів та науковців в суспільстві. Досягнення цієї мети вимагає подолання в усіх ланках та на всіх рівнях організації навчально-методичної та наукової роботи віджилих стереотипів мислення учасників навчально-виховного процесу, вироблення і впровадження нових методичних, організаційно-технічних прийомів її здійснення [9, с. 69], удосконалення інформаційної підтримки освіти.

По-друге, для подолання проблем у сфері інформаційних відносин, необхідно встановити правила здійснення інформаційних відносин та кримінальну відповідальність за їх порушення. В межах єдиного інформаційного простору слід активно впроваджувати новітні інформаційні та телекомунікаційні технології, використовуючи унікальні інформаційні ресурси. Важливо, щоб ці технології передбачали механізми швидкої та адекватної реакції на освітні виклики інформаційного суспільства та давати на них адекватні відповіді, науково пояснювати інформаційні детермінанти новітніх освітніх явищ і процесів, розширяти горизонти практичної реалізації потенційних можливостей вітчизняної інформаційно-освітньої політики, які відкриваються перед українцями в процесі поступового входження в європейський і світовий освітній простір [33, с. 4, 7].

По-третє, для подолання корупційних проявів в суспільстві в цілому та науково-освітній та інформаційній сферах життя, зокрема, необхідно комплексно підвищувати соціальні стандарти і посилювати зв'язок науково-освітньої діяльності з практикою, створити ефективну систему регулярної звітності кожного виборного керівника перед своїм (науково-педагогічним або науково-дослідницьким) колективом за усіма напрямками діяльності, чітко дотримуватися демократичних засад виборчої системи, етики управлінської діяльності, що ґрунтується на принципах взаємоповаги і позитивної мотивації, розширення повноважень структурних підрозділів [34, с. 10].

Україна повинна інтегрувати науково-освітню та інформаційну сфери в європейський простір та ефективно взаємодіяти з державами-сусідами з метою створення власної шанованої у світі інтелектуальної еліти. Адже сьогодні нація продовжує виставляти в образі своїх геніїв і талантів простеньких її представників, а то і навіть сіреньких особистостей (кум, брат, сват), або куплених владою чи новими українцями вчених інтелігентів, які вже не є істинно вільними у своїй діяльності, а отже і не працюють на благо свого народу, а тільки паплюжать країну. Водночас талановиті люди беззахисні, в силу своєї делікатності не спроможні протистояти нахрапистому, безсоромному «інтелекту» [9, с. 259]. Влада, прикриваючись гучними заявами про бажання

долучитися до передової європейської скарбниці (цінностей, традицій, норм тощо) [35, с. 2], сама розставляє скрізь «пастки» з непотизму, кумівства, кронізму, патронату і т. п. корупційних проявів для дійсно талановитих науковців, освітян та медійників. Їм перекриваються можливості через інститути освіти та ЗМІ впроваджувати в систему цінностей особистості та суспільства почуття індивідуальної і колективної відповідальності, розвивати навички самостійності, дисциплінованості, ініціативності, творчості, конструктивності, сприяти посиленню ролі професійної етики, формуванню високоморальних та законослухняних громадян, домагатися переформатування суспільної свідомості в бік стійкої неприязні до будь-яких видів і форм корупції в усіх сферах життєдіяльності суспільства [36].

Отже, для отримання найбільш дієвих результатів щодо імплементації європейських цінностей в український простір необхідно спрямовувати діяльність усіх ланок освітньої сфери та інформаційної галузі на багату на традиції українську культуру і новітні європейські цінності, що сприятиме усвідомленню нашим народом їх значення та необхідності. Розуміння цих цінностей із шкільної парти дозволить подолати негативні тенденції в українському соціумі та обрати відповідний напрям розвитку держави.

Висновки. Європейські цінності – це шлях до побудови розвиненого демократичного суспільства та виховання конкурентоспроможної у світі інтелектуальної еліти, яка сформує самобутній український простір. Імплементація європейських цінностей через науково-освітню та інформаційну сфери суспільства буде сприяти входженню нашої країни до кола європейських країн, об'єднаних спільними цінностями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода, Міжнародний документ від 27.06.2004 № 984_011. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 18.08.2018).
2. Андрущенко В. Українське життя в транзиті. Природа, особливості, ознаки. *День*. 4 травня 2018. URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ukrayinske-zhyttya-v-tranzyti> (дата звернення: 18.08.2018).
3. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії: національна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін.; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ: НАН України, 2016. 284 с.
4. Цінності «ідеального політика» – законослухняність і доброзичливість, реального – влада, гроші і успіх. URL: <http://uacrisis.org/ua/54442-noks-fishes> (дата звернення: 18.08.2018).

5. Кононенко Н., Черниш О. Європейські цінності та український політичний клас: чи вдасться відірватися від «візантійщини»? URL: <https://detector.media/infospace/article/124179/2017-03-17-evropeiski-tsinnosti-ta-ukrainskii-politichnii-klas-chi-vdaetsya-vidirvatsiya-vid-vizantiishchini/> (дата звернення: 18.08.2018).
6. Делор Ж. Освіта – справжній скарб. *Шлях освіти*. 1997. №3. С. 3–5.
7. Андрущенко В. П. Інтеграція цінностей: Педагогічний досвід Європи. Стаття перша. Велика Хартія Університетів. *Вища освіта України*. 2013. № 1. С. 5–10.
8. Хаустова М. Г. Імплементация європейських правових стандартів у правову систему України. *Актуальні проблеми сучасного міжнародного права*: зб. наук. ст. за матеріалами I Харк. міжнар.-прав. читань, присвяч. пам'яті проф. М. В. Яновського і В. С. Семенова, Харків, 27 листопада 2015 р.: у 2 ч. Харків, 2015. Ч. 1. С. 166–172.
9. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія / За заг. ред. Ф. Г. Ващука. Ужгород: ЗакДУ, 2011. 560 с.
10. Габович О., Кузнецов В., Семенова Н. Українська фундаментальна наука і європейські цінності. Вид. 2-ге, доп. Київ: Вид. дім «Киево-Могилянська академія», 2016. 284 с.
11. Давидов П. Освіта як особистісна (індивідуальна) цінність. *Філософія освіти*. 2010. № 1–2 (9). С. 279–286.
12. Новосад О. В. Освіта як вища цінність людини і суспільства. *Управління в освіті*: зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 14–16 квіт. 2011 р.). Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. С. 225–227.
13. Паламар С. П., Кондратюк С. Г. Вплив ціннісних орієнтацій на формування особистості сучасної молоді. *«Молодий вчений»*. 2017. № 11. С. 404–407.
14. Левченко Т. І. Європейська освіта: конвергенція та дивергенція: монографія. Вінниця: Нова книга, 2007. 656 с.
15. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Підручник. 5-те вид. перероб. та доп. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 496 с.
16. Різун В. В. Теорія масової комунікації. Підручник. Київ: Просвіта, 2008. 260 с.
17. Сахань О. М., Шевчук Н. В. Європейські цінності як запорука процвітання суспільства: український вибір. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: політологія. 2018. №. 2 (37). С. 177–196.
18. Марчук О. А. Учителі України в освітніх реформаційних процесах в період хрущовської «відлиги» (друга половина 50-х – перша половина 60-х рр. XX ст.): дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2017. 238 с.
19. Сухомлинська О. В. Радянська педагогіка як ідеологія: спроба історичної реконструкції. *Історико-педагогічний альманах*. 2014. Вип. 1. С. 4–24.
20. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: пошук пріоритетів. *Фундаментальні проблеми філософії освіти*. 2015. № 1. С. 5–16.
21. Пуховська Л. Перспективи формування світового освітнього простору в XXI столітті. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. Житомир, 2003. Вип. 33. С. 16–18.

22. Кобернік С., Кузьміна Н., Овчарук О., Парашенко Л., Степанов Ф., Тараненко І. Концепція змісту освіти для європейського виміру України. URL: <http://osvita.ua/school/method/581/> (дата звернення: 18.08.2018).
23. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 18.08.2018).
24. Бриль Ю. О. Документознавча освіта в контексті реформування вищої освіти України. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 3. С. 70–79.
25. Амельченко Н. А. Цінності об'єднаної Європи. URL: http://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf (дата звернення: 18.08.2018).
26. Європейські цінності і Україна. URL: <http://newzz.in.ua/main/1148865159-uevropеjski-cinnosti-i-ukrayina.html> (дата звернення: 18.08.2018).
27. Вимір раціональності як чинник європейської інтеграції України / М. Попович та ін.; відп. ред. М. Попович; Нац. акад. наук України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди. Київ: Наукова думка, 2014. 291 с.
28. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 18.08.2018).
29. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> (дата звернення: 18.08.2018).
30. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 18.07.2018).
31. Сахань О. М., Герасіна Л. М. Деструктивна інформація як чинник конфліктності та соціальної напруженості в сучасному українському суспільстві. *Інформаційне суспільство і держава: проблеми взаємодії на сучасному етапі*: зб. наук. ст. та тез наук. повід. за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 26 жовтня 2012 р. / редкол.: С. Г. Сербогіна, В. Г. Пилипчук, І. В. Яковюк. Харків: НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, 2012. С. 31–36.
32. Ганіткевич Я. Проблема автономії післярадянських університетів. URL: <http://ntsh.org/content/ganitkevich-yaroslav-problema-avtonomiyi-pislyaradyanskih-universitetiv> (дата звернення: 18.08.2018).
33. Ярошенко А. О. Потенціал і ефективність освітньо-інформаційної політики. Київ: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 256 с.
34. Програма розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2012–2020 роки. URL: http://science.univ.kiev.ua/documents/rozvytok/ProgramUniv_2020.pdf (дата звернення: 18.08.2018).
35. Щербаківа Ю. Е. Цінності об'єднаної Європи у контексті демократизації політичної культури українського суспільства: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2011. 20 с.
36. Сахань О. М. Проблема непотизму в сучасному українському суспільстві. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Політологія. 2017. № 2 (33). С. 189–210.

REFERENCES

1. Uhoda pro asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu, z odniyeyi storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony (2004): Uhoda, Mizhnarodnyy dokument vid 27.06.2004 № 984_011. Retrieved from http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/984_011 [in Ukrainian].
2. Andrushchenko, V. (2018, May 4). Ukrayins'ke zhyttya v tranzyti. Pryroda, osoblyvosti, oznaky. *Den*. Retrieved from <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/ukrayinske-zhyttya-v-tranzyti> [in Ukrainian].
3. Pyrozhkov, S. I., Maiboroda, O. M., Shaihorodskiy, Yu. Zh. at al. eds. (2016). Tsyvilizatsiyniy vybir Ukrainy: paradyhma osmyslennia i stratchiia dii: natsionalna dopovid / Instytut politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy. Kyiv: NAN Ukrainy [in Ukrainian].
4. Tsinnosti «idealnoho polityka» – zakonoslukhnianist i dobrozychlyvist, realnoho – vlada, hroshi i uspihk. Retrieved from <http://uacrisis.org/ua/54442-noks-fishes> [in Ukrainian].
5. Kononenko, N., Chernysh, O. Yevropeiski tsinnosti ta ukrainskyi politychniy klas: chy vdastsia vidirvatysia vid «vizantiishchyny»? Retrieved from <https://detector.media/infospace/article/124179/2017-03-17-evropeiski-tsinnosti-ta-ukrainskii-politichnii-klas-chi-vdaetsya-vidirvatysya-vid-vizantiishchiny/> [in Ukrainian].
6. Delor, Zh. (1997). Osvita – spravzhnii skarb. *Shliakh osvity – Education path*, 3, 3–5 [in Ukrainian].
7. Andrushchenko, V. P. (2013). Intehratsiia tsinnosti: Pedagogichniy dosvid Yevropy. *Stattia persha. Velyka Khartiia Universytetiv. Vyshcha osvita Ukrainy – Higher education of Ukraine*, 1, 5–10 [in Ukrainian].
8. Khaustova, M. H. (2015). Implementatsiia yevropeiskykh pravovykh standartiv u pravovu systemu Ukrainy. *Aktualni problemy suchasnoho mizhnarodnoho prava: zb. nauk. st. za materialamy I Khark. mizhnar.-prav. chytan, prysviach. pam'iaty prof. M. V. Yanovskoho i V. S. Semenova, Kharkiv, 27 lystopada 2015 r.: u 2 ch. Kharkiv. Part 1*, 166–172 [in Ukrainian].
9. Vashchuk, F. H. ed. (2011). Intehratsiia v yevropeyskyi osvittii prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy: monohrafiia. Uzhhorod: ZakDU [in Ukrainian].
10. Habovych, O., Kuznietsov, V., Semenova, N. (2016). Ukrainska fundamentalna nauka i yevropeyski tsinnosti. Vyd. 2-he, dop. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia» [in Ukrainian].
11. Davydov, P. (2010). Osvita yak osobystisna (indyvidualna) tsinnist. *Filosofia osvity – Philosophy of Education*, 1–2 (9), 279–286 [in Ukrainian].
12. Novosad, O. V. (2011). Osvita yak vyshcha tsinnist liudyny i suspilstva. *Upravlinnia v osviti: zb. materialiv V Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Lviv, 14–16 kvit. 2011 r.)*. Lviv: Vyd-vo Lviv. politekhniky, 225–227 [in Ukrainian].
13. Palamar, S. P., Kondratiuk, S. H. (2017). Vplyv tsinnisnykh orientatsii na formuvannia osobystosti suchasnoi molodi. *«Molodyi vchenyi – Young scientist»*, 11, 404–407 [in Ukrainian].

14. Levchenko, T. I. (2007). Yevropeiska osvita: konverhentsiia ta dyverhentsiia: monohrafiia. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian].
15. Mykhailyn, I. L. (2011). Osnovy zhurnalistyky. Pidruchnyk. 5-te vyd. pererob. ta dop. Kyiv: Tsentр uchbovoi literatury [in Ukrainian].
16. Rizun, V. V. (2008). Teoriia masovoi komunikatsii. Pidruchnyk. Kyiv: Prosvita [in Ukrainian].
17. Sakhan, O. M., Shevchuk, N. V. (2018). Yevropeiski tsinnosti yak zaporuka protsvitannia suspilstva: ukraïnskyi vybir. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». Serii: politolohiia – *The Bulletin of the National University «Yaroslav the Wise Law Academy of Ukraine»*. Series: Political Science, 2 (37), 177–196 [in Ukrainian].
18. Marchuk, O. A. (2017). Uchyteli Ukrainy v osvitykh reformatsiïnykh protsesakh v period khrushchovskoi «vidlyhy» (druga polovyna 50-kh – persha polovyna 60-kh rr. XX st.). *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
19. Sukhomlynska, O. V. (2014). Radianska pedahohika yak ideolohiia: sproba istorychnoi rekonstruktsii. *Istoryko-pedahohichniy almanakh – Historical and pedagogical almanac, 1*, 4–24 [in Ukrainian].
20. Andrushchenko, V. (2015). Filosofiia osvity XXI stolittia: poshuk priorityativ. *Fundamentalni problemy filosofii osvity – Fundamental problems of the philosophy of education, 1*, 5–16 [in Ukrainian].
21. Pukhovska, L. (2003). Perspektyvy formuvannia svitovoho osvitnoho prostoru v XXI stolitti. *Visn. Zhytomyr derzh. un-tu im. I. Franka – Bulletin of I. Franko Zhytomyr State University, 33*, 16–18 [in Ukrainian].
22. Kobernik, S., Kuzmyna, N., Ovcharuk, O., Parashchenko, L., Stepanov, F., Taranenko, I. Kontsepsiia zmistu osvity dlia yevropeiskoho vymiru Ukrainy. Retrieved from <http://osvita.ua/school/method/581/> [in Ukrainian].
23. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> [in Ukrainian].
24. Bryl, Yu.O. (2016). Dokumentoznavcha osvita v konteksti reformuvannia vyshchoi osvity Ukrainy. *Bibliotekoznavstvo. Dokumentoznavstvo. Informolohiia – Library Science. Documentation. Informology, 3*, 70–79 [in Ukrainian].
25. Amelchenko, N. A. Tsinnosti ob'iednanoi Yevropy. Retrieved from http://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf [in Ukrainian].
26. Yevropeiski tsinnosti i Ukraina. Retrieved from <http://newzz.in.ua/main/1148865159-yevropejski-cinnosti-i-ukrayina.html> [in Ukrainian].
27. Popovych, M. et al. (2014). Vymir ratsionalnosti yak chynnyk yevropeiskoi intehratsii Ukrainy / vidp. red. M. Popovych; Nats. akad. nauk Ukrainy, In-t filosofii im. H. S. Skovorody. Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
28. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
29. Pro Stratehiiu staloho rozvytku «Ukraina-2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12 sichnia 2015 roku № 5/2015. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015> [in Ukrainian].

30. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 № 2657-XII. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> [in Ukrainian].
31. Sakhan, O. M., Herasina, L. M. (2012). Destruktyvna informatsiia yak chynnyk konfliktnosti ta sotsialnoi napruzhenosti v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi. *Informatsiine suspilstvo i derzhava: problemy vzaiemodii na suchasnomu etapi*: zb. nauk. st. ta tez nauk. povid. za materialamy mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kharkiv, 26 zhovtnia 2012 r. / redkol.: S. H. Serohina, V. H. Pylypchuk, I. V. Yakoviuk. Kharkiv: NDI derzh. bud-va ta mists. samovriaduvannia, 31–36 [in Ukrainian].
32. Hanitkevych, Ya. Problema avtonomii pisliaradianskykh universytetiv. Retrieved from <http://ntsh.org/content/ganitkevich-yaroslav-problema-avtonomiyi-pislyaradyanskih-universitetiv> [in Ukrainian].
33. Yaroshenko, A. O. (2009). Potentsial i efektyvnist osvithno-informatsiinoi polityky. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova [in Ukrainian].
34. Prohrama rozvytku Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka na 2012–2020 roky. Retrieved from http://science.univ.kiev.ua/documents/rozvytok/Progran_2020.pdf [in Ukrainian].
35. Shcherbakova, Yu. E. (2011). Tsinnosti ob'iednanoi Yevropy u konteksti demokratyzatsii politychnoi kultury ukrainskoho suspilstva. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
36. Sakhan, O. M. (2017). Problema nepotyzmu v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi. *Visnyk Natsionalnogo universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho»*. Serii: Politolohiia – *The Bulletin of the National University «Yaroslav the Wise Law Academy of Ukraine»*. Series: Political Science, 2 (33), 189–210 [in Ukrainian].

Сахань Елена Николаевна, кандидат социологических наук, доцент, доцент кафедры социологии и политологии Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, г. Харьков, Украина

Шевчук Наталья Витальевна, студентка Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, г. Харьков, Украина

К ПРОБЛЕМЕ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ ЕВРОПЕЙСКИХ ЦЕННОСТЕЙ В УКРАИНСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ

В статье осмысливаются проблемы реализации европейских ценностей в украинском пространстве в условиях современного развития общества. Определены некоторые факторы, препятствующие их распространению. Среди механизмов перехода украинского общества к ценностям западной цивилизации, как важных

путей решения проблемы, авторы называют эффективно функционирующую образовательную, научную и информационную сферы общества.

Ключевые слова: ценности, европейские ценности, имплементация, образование, наука, информационное пространство.

Sakhan Olena Mykolaivna, PhD (Sociology), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Sociology and Political Science, Yaroslav the Wise National Law University, Kharkiv, Ukraine

Shevchuk Nataliia Vitaliivna, Student, Yaroslav the Wise National Law University, Kharkiv, Ukraine

THE PROBLEM OF IMPLEMENTATION OF EUROPEAN VALUES IN THE UKRAINIAN SPACE

Problem setting. *The Ukrainian nation intentions of entering to the European Community deal with an absolute incompetency of Ukrainian politicians to demonstrate to Ukrainian citizens the direct signals of providing European values in Ukraine. Consequently, there is no modernization of Ukrainian society and there are a lot of conflictogenic forces, which lock the Ukrainian nation transition from old values, laws and rules to the values of Western civilization.*

However, the problem of implementation of European values to the Ukrainian space is one of the most important nowadays. The values should be aligned with the times in providing of Ukrainian persons intentions of good living and state protection of their rights and freedoms. This problem can be solved by establishing of effective academic and information systems, which will inform Ukrainians about the best world achievements and help them to understand thereof. That's why the problem of implementation of European values to the Ukrainian space through academic and informative systems in up-to-date conditions is actual and should be comprehensively studied.

Recent research and publications analysis. *The problem of theoretical learning of European values as modern social phenomena is being discussed by N. Amelchenko, J. Bodriyar, P. Burdieu, Y. Golovakha, O. Zdravomyslov, N. Smelzer, O. Sakalo and V. Tugarinov. The influence of values and standards of Western civilization into young democracy state development (and Ukraine as well) is being studied by V. Andrushchenko, O. Babkina, V. Bekh, V. Kremen, M. Mykhalchenko, V. Polokhalo, Y. Shaygorodskiyi and O. Chernysh. Academic and information systems in the aspects of the implementation of European values to the Ukrainian space are being explored by F. Vashchuk, O. Habovych, V. Kuznetsov, N. Semenova, P. Davidov, O. Novosol, I. Mikhailyn and V. Rizun.*

The purposes of our study are actualization of academic and information systems as necessary factors for the implementation of European values and finding of preventing issues as well as the ways of their removal.

Paper main body. *European values are the framework, from the one hand, and the aim of Ukraine, from another. However, in consciousness of Ukrainian people European values and other European Union representations as well as the imaginations about its institutions, social and political processes are incomprehensible due to the low level of academic process and insufficient and conflict realization of the European values through information sphere. In consideration of that Ukrainian people deem the integration of Ukraine into the European Community to be as something political and the subject-matter for international negotiations, and they perceive it doesn't worth of their attention.*

The functioning of academic and information systems is the most effective instrument for the young generation consciousness and knowledge development, and coordination of their activities should promote the extension of European citizen inasmuch as well-informed and educated person is a society achievement.

Proceeding from the above Ukrainian science has the aims to prove the importance of implementation European values such as like the rule of law, equality before the law and justice into Ukrainian fundamental science as well as to find problem points, in which the absence of such values or their distortion is locking of academic development. Information sphere should translate European values and promote the establishment of axiological and semantic models, which should be used by society for learning of values world picture without objective deliberateness of the information relationships subjects.

Conclusions of the research. *The removal of academic problems can be provided by: the establishment of complete academic freedom, which is founded on the European values of academic activity organization; the disposal of academic process participants wasted mindsets; the generation and implementation of new methodological, organizational and technological procedures of academic sphere administration; the development of academic informative promotion. The removal of informative relationships problems can be provided by: the establishment of informative rules and constitution of criminal liability for the breach of above-mentioned rules. It is necessary to provide up-to-date informative and telecommunication technologies as well as to use exceptional informative resources. The understanding of the meaning and necessity of European values by Ukrainians is possible by the union of rich traditions Ukrainian culture and up-to-date European values.*

Keywords: *values, European values, implementation, education, science, information space.*

